

prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (jud.: R. Pascari)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: M. Anton, V. Cotorobai, A. Panov)

Î N C H E I E R E

19 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Prus Alexandru,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Prus Alexandru împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 14 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul formulat de către Prus Alexandru și s-a menținut hotărârea din 13 iulie 2016 a Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 4 septembrie 2015, Prus Alexandru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral.

Circumstanțele de fapt, prezentate de reclamant, pot fi rezumate după cum urmează.

La 5 august 2013, Prus Alexandru a intentat o cerere de chemare în judecată împotriva S.R.L., „Malexim” la Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău. Obiectul acțiunii a constat în obligarea S.R.L., „Malexim” de a emite un ordin de acordare a concediului anual plătit; încasarea indemnizației de concediu în mărime de 7492,50 de lei; încasarea a penalității în mărime de 59,92 de lei și repararea prejudiciului moral în sumă de 20 000 de lei.

Prin încheierea Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău din 19 februarie 2014, cauza a fost strămutată spre examinare la Judecătoria Botanica, mun. Chișinău. Totuși Curtea de Apel Chișinău a soluționat conflictul de competență și a casat încheierea sus – menționată, restituind pricina la judecătoria inițială.

La 29 septembrie 2014, prin încheierea Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău, procesul judiciar a fost suspendat în temeiul articolului 261 lit. h) din Codul de procedură

civilă. Potrivit viziunii reclamantului, această acțiune a fost una ilegală, întrucât instanța de judecată a aplicat o normă legală care nu este imperativă.

La 5 martie 2015, Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău a pronunțat dispozitivul hotărârii de respingere a acțiunii. Iar, la 18 martie 2015, reclamantul a solicitat motivarea hotărârii. Până la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, acțiunea descrisă mai sus nu a fost soluționată de instanța de apel.

Reclamantul a pretins că i-au fost încălcate drepturile, în special, litigiul său de muncă a fost examinat o perioadă îndelungată, deși avea o complexitate redusă. Mai mult, aceasta nu a primit imediat hotărârea instanței de judecată, inclusiv partea motivantă a acesteia, dar și traducerea ei în limba rusă.

În argumentarea esenței încălcării, reclamantul a susținut că termenul de judecare a pricinii nu poate fi justificat, de vreme ce instanța de judecată nu a audiat martori și nu a dispus efectuarea unor expertize. Acesta a invocat că jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, articolul 192 alin. (2) din Codul de procedură civilă și articolul 355 alin.(4) din Codul muncii obligă instanțele de judecată să examineze litigiile de muncă într-un termen de 30 de zile, iar numărul dosarelor aflate pe rolul instanțelor de judecată nu justifică încălcarea termenului rezonabil.

În mod corespunzător, reclamantul a considerat că este îndreptățit de a solicita repararea prejudiciului material în mărime de 27 552,42 de lei, ceea ce reprezintă restanța la indemnizația de concediu. Or, în perioada 4 octombrie 2011 – 4 septembrie 2015, a fost lipsit de concediul de odihnă anual, fiind nevoit să participe zilnic la ședințe de judecată în vederea apărării drepturilor sale. De asemenea, prin judecarea cauzei într-un interval de timp de 2 ani, a suferit o stare de stres, frustrare și foame, din cauza neachitării indemnizației de concediu, fiind pusă în pericol viața și sănătatea sa, precum și a fiului său.

Din aceste motive, Prus Alexandru a solicitat constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile intentate la acțiunea lui împotriva S.R.L., „Malexim” privind acordarea concediului anual plătit, încasarea indemnizației de concediu, a penalității și a prejudiciului moral. La fel, el a cerut repararea prejudiciului material în sumă de 27 552,42 lei și a prejudiciului moral în cuantum de 100 000 de lei (vol. I, f. d. 3).

În cadrul judecării cauzei, pârâțul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca nefondată (vol. I, f. d. 63 – 67).

Prin hotărârea din 13 iulie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, acțiunea formulată de Prus Alexandru a fost respinsă ca neîntemeiată (vol. I, f. d. 120, 123 – 130).

Împotriva acestui act judecătoresc, Prus Alexandru a declarat apel în termenul legal (vol. I, f. d. 168). În apărare, Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu a formulat referință și nu s-a prezentat la examinarea cererii de apel (vol. I, f. d. 212).

La 4 februarie 2017, Prus Alexandru a recepționat, contra semnătură, citația instanței de apel, cu privire la examinarea cererii de apel la 15 martie 2017, ora 10:15 (vol. I, f. d. 152).

Potrivit procesului – verbal al ședinței judiciare din 15 martie 2017, recurentul s-a prezentat în fața instanței de apel, fiind înștiințat despre amânarea pricinii pentru 3 mai 2017, ora 15:00 (vol. I, f. d. 168 - 170).

La 3 aprilie 2017, prin intermediul a două cereri, acesta a solicitat accelerarea procedurii de judecare a cauzei și recuzarea completului de judecată (vol. I, f. d. 171 – 173). Prin încheierea din 13 aprilie 2017, Curtea de Apel Chișinău a respins propunerea de recuzare a apelantului Prus Alexandru (vol. I, f. d. 176 – 178). Ulterior, la 3 mai 2017, el a depus o cerere repetată de accelerare, care a fost respinsă prin încheierea din 30 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău (vol. I, f. d. 179 – 185).

La 8 iunie 2017, cauza dedusă judecătii a fost repartizată repetat judecătorului Curții de Apel Chișinău Domnica Manole (vol. I, f. d. 188).

La 5 iulie 2017, Prus Alexandru a primit înștiințarea Curții de Apel Chișinău ce viza informație despre desfășurarea ședinței judiciare la 13 iulie 2017, ora 11:00 (vol. I, f. d. 191). Totodată, acesta a luat cunoștință cu materialele dosarului la 11 iulie 2017 și 12 iulie 2017 (vol. I, f. d. 194). Drept consecință, el a depus două cereri de completare a cererii de apel (vol. I, f. d. 195 – 204).

Ședința judiciară din 14 septembrie 2017 nu a avut loc, iar, la 23 octombrie 2017, cauza a fost repartizată repetat judecătorului Curții de Apel Chișinău Marina Anton (vol. I, f. d. 205, 208). Astfel, la 8 decembrie 2017, instanța de apel a expediat citații participanților la proces pentru ședința din 14 decembrie 2017, ora 10:00. Date cu privire la recepționarea acestora nu se află la dosar (vol. I, f. d. 209 – 210).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 14 decembrie 2017, a respins apelul formulat de Prus Alexandru și a menținut hotărârea din 13 iulie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău (vol. I, f. d. 213 – 219).

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a constatat situația de fapt prezentată de reclamant în cererea de chemare în judecată și stabilită de prima instanță.

În drept, instanța de apel a considerat relevante articolul 2 alin. (1) – (3) și articolul 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. De asemenea, Colegiul civil s-a axat pe articolul 192 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Reieșind din raționamentele evocate, Colegiul de control judiciar a statuat că judecarea cauzei din 5 august 2013 până la 5 martie 2015 nu a avut loc din vina instanței de judecată, dat fiind faptul că părțile implicate în litigiu și-au valorificat drepturile procedurale prevăzute de legislația în vigoare. În dezvoltarea acestei idei, s-a făcut referire la cererea de recuzare depusă de Prus Alexandru, cererea de amânare avansată de el la 12 februarie 2015 sau cererea de concretizare a pretențiilor a acestuia din 22 septembrie 2014 (vol. I, f. d. 218). Mai mult, instanța de apel nu a considerat că declararea unei cereri de recurs împotriva încheierii de strămutare a primei instanței poate fi interpretat ca o tergiversare, de vreme ce orice parte beneficiază de dreptul de a se folosi de căile de atac disponibile.

În final, instanța de apel a opinat că depășirea termenului de 30 de zile prevăzut la articolul 355 alin. (4) din Codul muncii nu este o limită temporală, care echivalează automat cu aplicarea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011. Or încălcarea termenului rezonabil implică aprecierea criteriilor specificate la articolul 192 alin. (1) din Codul de procedură civilă. De altfel, acțiunea intentată de către Prus Alexandru împotriva S.R.L., „Malexim”

nu reprezintă un litigiu de muncă clasic, deoarece el nu s-a plâns de privarea de dreptul la muncă, ci a solicitat acordarea concediului anual plătit (vol. I, f. d. 219).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 14 decembrie 2017, în absența părților (vol. I, f. d. 212).

La 6 februarie 2018, decizia integrală a instanței de apel a fost publicată pe pagina web „Portalul instanțelor naționale de judecată” la compartimentul „Curtea de Apel Chișinău”, „Hotărârile instanței”. Totodată, la 20 februarie 2018, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia actului judecătoresc respectiv (vol. I, f. d. 220).

La 21 mai 2018, Prus Alexandru a depus o plângere la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, deoarece nu i-a fost satisfăcută cerere din 15 mai 2018, cu privire la expedierea actelor judecătorești adoptate în cauza civilă nr. 2 – 4623/15 (numărul prezentei cauze în prima instanță). Ulterior, la 2 iulie 2018, 6 iulie 2018, 20 iulie 2018 și 30 iulie 2018, acesta a formulat mai multe demersuri cu aceleași cerințe (vol. I, f. d. 225 – 232). Începând cu cererea din 2 iulie 2018, Prus Alexandru a indicat în punctul 2 al cererii lui că, la 12 martie 2018, a aflat că instanța de apel, prezidată de judecătorul Marina Anton, a pronunțat o hotărâre în cauza cu nr. 02-2a-24332-31102016 (2a – 4564/16). Mai mult, el a presupus că instanța de apel i-a respins cererea de apel (vol. I, f. d. 226, 229).

La 2 august 2018, conform scrisorii nr. Gh – 507, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a expediat în adresa lui Prus Alexandru copiile de pe hotărârea din 13 iulie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău și decizia din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău. Actul dat a fost semnat de vicepreședintele Judecătoriei Chișinău (vol. I, f. d. 230 – 231).

La 8 octombrie 2018, Prus Alexandru a declarat recurs împotriva deciziei din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 13 iulie 2016 a primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanțele judecătorești nu l-au informat despre modificarea completelor de examinare a cauzei și a judecătorului raportor. La fel, acesta a susținut că nu a fost citat în modul prevăzut de lege, iar instanțele de judecată, care au judecat acțiunea lui, nu au fost independente față de Ministerul Justiției al Republicii Moldova. Conjunctura prezentată constituie niște incidente procedurale decisive pentru corectitudinea examinării pricinii.

Cu privire la fondul litigiului, Prus Alexandru a sugerat că judecarea unei acțiuni într-o perioadă de 2 ani și 210 zile confirmă încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil și necesitatea aplicării Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

La 25 octombrie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs Ministerului Justiției al Republicii Moldova, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (vol. II, f. d. 17).

Intimatul nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul

Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Prus Alexandru este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată prin prisma garanțiilor fundamentale caracteristice unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. În mod particular, dreptul de acces la justiție constituie un element inerent al articolului sus – citat (a se vedea *Lebedinski vs Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32, *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 24).

La început, judecătorul raportor a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în corespundere cu articolul 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Așadar, în conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 11 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. În aceeași ordine de idei, completul de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiectul abilitat cu dreptul de a depune recurs.

Cu privire la termenul de declarare a unei cereri de recurs, completul de judecată învederează că acesta se verifică din oficiu în baza argumentelor părților și materialelor aflate în posesie instanței de judecată raportate la circumstanțele cauzei, privite în întregime. În plus, se va supune analizei dacă restricția temporală nu reduce substanța dreptului sus – citat, și, în special, dacă ea urmărește un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea *Levages Prestations Servicii vs Franța*, 23 octombrie 1996, parag. 40, *Freitag vs Germania*, 19 iulie 2007, parag. 37, *Marc Brauer vs Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34).

Totodată, testul de proporționalitate efectuat de instanță se fundamentează pe următoarele criterii: (i) modalitatea aleasă de instanța de apel pentru a expedia actul judecătoresc; (ii) intervalul de timp scurs de la comunicarea deciziei definitive până la depunerea recursului; (iii) comportamentul recurentului și dacă acesta a fost asistat de un avocat și (iv) existența unor motive pentru a prelungi termenul de atac împotriva unei hotărâri judecătorești definitive.

Recurentul Prus Alexandru a susținut că a fost în stare să depună cererea de recurs la 8 octombrie 2018, deoarece a luat cunoștință cu decizia instanței de apel la 7 august 2018. Mai mult, el a sugerat că, la 12 martie 2018, a aflat întâmplător despre faptul că

judecătorul Curții de Apel Chișinău Marina Anton a pronunțat decizia la 6 februarie 2018, prin care i-a respins definitiv apelul din 26 iulie 2016.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, fără îndoială, menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea Tricard, ibidem, parag. 29, Nicolae Popa vs România, 9 decembrie 2014, parag. 16, Tence vs Slovenia, 31 mai 2016, parag. 31).

Instanța de recurs este convinsă că intervalul de timp de 2 luni este unul rezonabil și suficient de lung pentru a afla conținutul deciziei contestate și pentru a-și alege modalitatea de apărare a propriilor interese și, după caz, de a se consulta cu un avocat (a se vedea Lekic vs Slovenia (Marea Cameră), 11 decembrie 2018, parag. 102).

Referitor la sintagma „de la data comunicării”, completul de judecată opinează că aceasta trebuie raportată, în primul rând, la articolul 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă potrivit căruia legislatorul a prevăzut mai multe metode de expediere a unui act de procedură. În al doilea rând, articolul 389 alin. (6) din aceeași lege nu specifică modul de transmitere a deciziei integrale, dar obligă instanța de apel de a remite părților actul judecătoresc în termen de 5 zile de la semnare, fie prin intermediul poștei simple, poștei electronice sau prin altă modalitate, care ar confirma primirea acestuia. Totuși o normă trebuie interpretată în sensul în care permite aplicarea ei, și nu în sensul în care se exclude folosirea ei (a se vedea hotărârea nr. 2 din 20 ianuarie 2015 a Curții Constituționale, parag. 118 sau hotărârea nr. 34 din 13 decembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 99).

Astfel, la 6 februarie 2018, Curtea de Apel Chișinău a publicat decizia sa pe pagina web „Portalul instanțelor naționale de judecată”, iar, la 20 februarie 2018, a expedit-o participanților la proces (vol. I, f. d. 220). Informații cu privire la recepționarea scrisorii nu au fost anexate la materialele cauzei.

În ceea ce privește plasarea hotărârilor judecătorești pe pagina web sus - menționată, instanța de recurs precizează că această modalitate este prevăzută expres în punctele 10 - 12 din Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin hotărârea nr. 658/30 din 10 octombrie 2017 a Consiliului Superior al Magistraturii. Potrivit acestor puncte, toate hotărârile judecătorești și ale Curților de Apel se publică pe portalul național al instanțelor de judecată după introducerea acestora în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (P.I.G.D). Hotărârile Curții Supreme de Justiție se publică pe pagina sa web după ce este parcursă aceeași etapă. Așadar, textul hotărârii judecătorești se publică pe pagina web într-un format care asigură protejarea informațiilor de distrugerea sau modificarea acestora.

Regulamentul respectiv a intrat în vigoare la 24 noiembrie 2017 și a fost mediatizat pe larg datorită reintroducerii posibilității justițiabililor de a căuta hotărârea judecătorească după numele părților pe dosar.

Previzibilitatea pentru părți a aplicării acestui mijloc de comunicare a unui act judecătoresc rezultă din practica constantă a instanțelor judecătorești de a le publica pe

pagina web din anii 2010 – 2011, odată cu implementarea P.I.G.D. La fel, punctele 15 - 16 din Regulamentul sus – citat obligă asistenții judiciari să publice actele de dispoziție, iar judecătorii verifică acest proces, în mod sistematic. Posibilitatea de a lua cunoștință cu hotărârile judecătorești publicate pe pagina web a instanțelor judecătorești este gratuită și anonimă și nu presupune nici o formă de înregistrare. De altfel, un atare procedeu de a aduce la cunoștință hotărârile judecătorești a fost completată prin Legea nr.17 din 5 aprilie 2018 și aplicată din 1 iunie 2018. Or, după modificări, articolul 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă prevede că decizia integrală se întocmește în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești.

Totuși instanța de recurs evidențiază că orice risc de eșec tehnic în transmiterea documentelor prin această metodă, care este demonstrată, ar trebui să fie suportată de autoritatea care a efectuat acțiuni de acest gen. În esență, conform punctului 17 din Regulament de mai sus, hotărârile judecătorești, pronunțate de curțile de apel, sunt transferate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor pe portalul unic al instanțelor de judecată, în regim real.

Sub acest aspect, completul de judecată constată că nu există dubii cu privire la veridicitatea informației prezentate mai sus, și anume, că, la 6 februarie 2018, hotărârea a fost plasată pe pagina web sus – citată. Cauza dată poate fi găsită și accesată pe www.cac.instante.justice.md, în rubrica „Agenda ședințelor” și „Hotărârile instanței”, după numărul electronic al dosarului sau denumirea acestuia „Prus/Prus Alexandru” (pagina web vizualizată la 18 decembrie 2018, ora 11:01). În egală măsură, la 20 februarie 2018, instanța de apel a expediat copia de pe actul său, ceea ce permite de a conchide că actul de dispoziție judecătorec exista în formă integrală și putea fi obținut, în baza unor acțiuni concrete, de către recurent.

Pe cale de consecință, Colegiul judiciar notează că autoritatea judecătorească a respectat legislația procedurală prin trimiterea notificărilor la domiciliul recurentului și prin publicarea hotărârii pe pagina web. Cu toate acestea, în lipsa confirmării de recepționare a deciziei integrale, instanța de recurs va analiza dacă această omisiune poate fi acoperită de celelalte trei criterii caracteristice testului de proporționalitate.

Referitor la doilea criteriu, Ct.E.D.O. a statuat că, în cazul în care termenul pentru o cale de atac ordinară este prelungit după o perioadă considerabilă de timp, o astfel de decizie poate încălca principiul securității juridice (a se vedea Ponomaryov vs Ucraina, 3 aprilie 2008, parag. 41, Ustimenko vs Ucraina, 20 octombrie 2015, parag. 47).

În aceste condiții, completul de judecată stabilește că intervalul de timp luat în considerare de instanța de recurs, care a fost necesar pentru Prus Alexandru să declare recurs, a constituit 7 luni. Perioada respectivă a fost calculată, în principal, de la 12 martie 2018, când recurentul a indicat că știe numărul electronic a dosarului și despre decizia din 6 februarie 2018, care, de fapt, corespunde datei publicării, dar nu pronunțării. Respectiv, instanța de recurs observă că marja de prelungire a perioadei pentru o cale de atac nu este nelimitată, iar termenul de mai sus este destul de lung, ceea ce a implicat obligativitatea recurentului de a furniza probe care pot justifica ingerința în principiul res judicata.

Față de comportamentul ales de Prus Alexandru, completul de judecată reține că acesta a fost înștiințat despre inițierea și desfășurarea cauzei lui în ordine de apel.

Completul de judecată opinează că este adevărat că recurentul nu a fost reprezentat de un avocat în cadrul procedurii de apel, ceea ce i-a îngreunat să se orienteze în normele de procedură. Cu toate acestea, în dosarul cauzei nu există nimic care să sugereze că decizia lui de a solicita sau de a nu solicita asistență unui avocat a fost o problemă care implică responsabilitatea autorității judecătorești. El a fost foarte activ în fața instanței de apel, și anume, a solicitat accelerarea procedurii de judecare a cauzei și recuzare a completului de judecată (vol. I, f. d. 171 – 173). La fel, recurentul a luat cunoștință cu materialele dosarului la 11 iulie 2017 și 12 iulie 2017 (vol. I, f. d. 194). Prin urmare, el a depus două cereri de completare a cererii de apel în data de 12 iulie și 13 iulie 2017 (vol. I, f. d. 195 – 204). În mod evident, conform procedurii generale, instanța urma să purceadă la ascultarea explicațiilor, pledoariilor, replicilor, deliberarea și pronunțarea hotărârii. O asemenea succesiune de acțiuni din partea autorității judecătorești era previzibilă, iar recurentul trebuia să se aștepte că aceste reguli să fie aplicate, de vreme ce a participat personal în fața primei instanțe. Conjunctura respectivă denotă că Prus Alexandru a fost în măsură să-și apere propriile interese și să-și dădea seama despre urmările comportamentului lui.

Mai mult, deși recurentul a susținut că a primit decizia contestată la 7 august 2018, totuși nu a demonstrat momentul primirii efective a deciziei din speță, și anume, a scrisorii nr. Gh – 507 din 2 august 2018 al Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani. Dincolo de cele relatate, nu este clar de ce nu a fost furnizat niciun înscris pentru a demonstra alegația data (a se vedea Nicolae Popa, ibidem, parag. 21). Chiar și în așa caz, în absența unor probe fiabile, completul de judecată nu înțelege pasivitatea recurentului de la 7 august 2018 până la 8 octombrie 2018. Este evident că el a așteptat ultima zi din termenul de 2 luni pentru a formula o cale de atac. Or, în cauza *Bąkowska vs Polonia* (12 ianuarie 2010, parag. 52 - 55), s-a statuat că reclamantul și-a prezentat o cerere de asistență juridică, pentru a formula un recurs, aproape peste trei săptămâni după ce i-a fost comunicată decizia. Așadar, nu s-a demonstrat că această întârziere fusese justificată de circumstanțe speciale pentru care acesta nu putea fi tras la răspundere, prin respingerea tardivă a cererii, sau că nu ar fi putut cunoaște termenul în care trebuia să facă obiectul unei căi de atac prezentat instanței. Pe cale de consecință, având în vedere întârzierea cu care reclamantul și-a exercitat dreptul procedural, Curtea Europeană a considerat că el nu a dat dovadă de diligență pe care ar trebui să o aștepte în mod obișnuit o parte în procedurile civile (a se vedea suplimentar *Pretto și alții vs Italia*, 8 decembrie 1983, parag. 33 sau *Smyk vs Polonia*, 28 iulie 2009, parag. 63).

Din această perspectivă, instanța de judecată califică alegația recurentului, ca fiind declarativă, fără suport probant. Astfel, faptul că nu există o dovadă a recepționării scrisorii de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani cu decizia instanței de apel constituie o încercare a acestuia de a motiva omiterea termenului de prescripție și de a masca inacțiunea lui.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată subliniază că recurentul nu a susținut că nu a fost conștient de cerința de 2 luni pentru depunerea unei cereri de recurs. De fapt, deși recurentul nu a fost obligat să depună vreo cerere de obținere a copieii hotărârii judecătorești mai devreme de 30 zile de la data pronunțării acesteia, el trebuia să-și asume responsabilitatea pentru consecințele deciziei lui de a se informa despre soarta dosarului abia la 21 mai 2018. Așteptarea acestuia din 13 iulie 2017 până la 21 mai

2018 nu a fost motivată. De regulă, drepturile procedurale sunt însoțite de obligații procedurale. În plus, începând cu cererea din 2 iulie 2018, Prus Alexandru a indicat în punctul 2 că, la 12 martie 2018, a aflat că instanța de apel, prezidată de judecătorul Curții de Apel Chișinău Marina Anton, a pronunțat o hotărâre în cauza cu nr. 02-2a-24332-31102016 (2a – 4564/16). Totodată, potrivit unei cereri din 15 martie 2018 și cererii de recurs, acesta a invocat că judecătorul menționat a pronunțat decizia la 6 februarie 2018 (vol. II, f. d. 9).

În astfel de circumstanțe, completul de judecată constată că recurentul a cunoscut de la 12 martie 2018 despre numărul electronic al dosarului, iar data emiterii actului judecătoresc indicat în recurs coincide cu data publicării acestuia pe pagina web a instanței de apel. Instanța de recurs amintește că decizia a fost pronunțată la 14 decembrie 2017. Așadar, aceste date îi permiteau cu foarte multă ușurință să găsească cauza lui pe www.cac.instante.justice.md, în rubrica hotărâri, după numărul dosarului 02-2a-24332-31102016 sau denumirea dosarului „Prus” (pagina web accesată la 18 decembrie 2018, ora 9:34). Or, în esență, prezentarea cererii de recurs și a altor cereri, dactilografiate la computer și semnate personal de Prus Alexandru, denotă că el a avut posibilitatea legală de a avea acces la un dispozitiv, care i-ar permite să navigheze pe pagina web a instanțelor judecătorești. Acesta nu a invocat o situație personală complicată sau dificilă care ar reprezenta factori extraordinari, ce ar putea afecta depunerea recursului (a se vedea, în schimb, Marc Brauer, *ibidem*, parag. 43).

Prin urmare, deși instanța de apel nu dispune de o confirmare semnată de Prus Alexandru referitor la primirea deciziei contestate, totuși drepturile procedurale sunt însoțite de obligații procedurale (a se vedea *Zubac vs Croația (M.C.)*, 5 aprilie 2018, parag. 93). Completul de judecată ar dori, de asemenea, să sublinieze că părțile din litigiu trebuie să depună un anumit efort în ceea ce privește respectarea etapelor procedurale referitoare la cazul lor. Astfel, instanța de recurs notează că instanța ierarhic inferioară a publicat în mod eficient decizia contestată la 6 februarie 2018 și a expediat-o la 20 februarie 2018, iar lipsa unor acțiuni concrete de a afla soarta dosarului în perioada 13 iulie 2017 până la 21 mai 2018, demonstrează că recurentul nu a depus suficientă diligență într-un timp rezonabil pentru a afla motivele respingerii apelului lui (a se vedea cauză similară *Karakutsya vs Ucraina*, 16 februarie 2017, parag. 60 – 61). De altfel, Prus Alexandru a participat activ în fața instanței de apel, iar pasivitatea lui din 13 iulie 2018 nu a găsit nicio explicație plauzibilă. Instanța de judecată este de părere că nerespectarea termenului de avansare a unui recurs a fost cauzat în întregime de comportamentul recurentului, fiind încălcate obligațiile procedurale din articolul 56 alin. (3) și articolul 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Erorile procedurale ar fi putut fi evitate de la bun început și, ținând cont că acestea sunt, în principal, imputabile pentru recurent, consecințele negative îi revin lui (a se vedea *Zubac*, *ibidem*, parag. 121).

Cu privire la ultimul aspect, completul de judecată învederează că, în hotărârile *Popov vs Moldova* (nr. 2) (6 decembrie 2005, parag. 53), *Melnic vs Moldova* (14 noiembrie 2006, parag 40 și 41), *Dacia S.R.L. vs Moldova* (18 martie 2008, parag. 77) sau *Nichifor vs Moldova* (20 septembrie 2016, parag. 29 – 32), s-a constatat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat drepturile reclamantilor la un proces echitabil.

Prin urmare, completul de judecată consideră că intimatul beneficiază de o decizie judecătorească, care se bucură de autoritatea lucrului judecat (a se vedea hotărârea nr. 32 din 17 noiembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 57, 64). În acest sens, o eventuală înrăutățirea a unei situații juridice, care a devenit irevocabilă datorită aplicării termenului de prescripție sau care – după cum este în această cauză – ar fi trebuit să devină irevocabilă dacă nu ar fi fost contrazisă de recurent, este incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice (a se vedea, mutatis mutandis, Popov (no. 2), ibidem, parag. 53).

Pe baza celor prezentate și determinate supra, recurentul nu a furnizat nicio explicație plauzibilă în fața instanței de recurs despre motivul pentru care a așteptat până la 8 octombrie 2018 să depună o cerere de recurs împotriva unei decizii despre care a putut afla, în mod rezonabil și obiectiv, din 12 martie 2018 (a se vedea Seal vs Regatul Unit 7 decembrie 2010, parag. 82, și Wyssenbach vs Elveția, 22 octombrie 2013, parag. 39 - 40). Pe cale de consecință, instanța de judecată constată că Prus Alexandru a declarat recurs în afara termenului de 2 luni prevăzut în articolul 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În atare situație și în conformitate cu articolul 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la articolul 434.

Având în vedere considerațiile de mai sus, completul de judecată observă că esența dreptului de acces al recurentului nu a fost afectată și că restricția în cauză este justificată și se întemeiază pe articolul 434 din Codul de procedură civilă, care este formulat clar și previzibil. La fel, limitarea respectivă urmărește un scop legitim și este proporțională, fiind bazată pe criterii bine definite și transpuse la circumstanțele concrete din speță. Mai mult, testul de proporționalitate a permis stabilirea unui echilibru între interesul general al securității juridice și dreptul la un proces echitabil a tuturor părților implicate în prezentul proces judiciar. Din raționamentele date, se decide în mod unanim că recursul avansat de Prus Alexandru este depus peste termen și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu articolul 270, articolul 433 lit. a) și articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Prus Alexandru.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Victor Burduh